ความสุขของผู้สูงอายุกับการวางแผนเพื่อวัยเกษียณ : การศึกษาเชิงวิเคราะห์ วิจักษ์ และวิธาน*

Happiness among the Elderly and Retirement Planning: An Analytical, Appreciative and Applicative Study

[1]ร่มธง สินธุประสิทธิ์, รวิช ตาแก้ว และ กีรติ บุญเจือ
[1]Romthong Sinthuprasit, Ravich Takaew and Kirti Bunchua
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
Graduate School, Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand.
[1]Corresponding Author's Email: s62584934002@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ วิจักษ์ และวิธาน ความสุขของผู้สูงอายุกับการวางแผนเพื่อวัยเกษียณ งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งเก็บข้อมูลในลักษณะที่เป็นการวิจัยเอกสาร ดำเนินการตามวิธีวิทยาทางปรัชญาอันได้แก่วิภาษวิธีและวิธีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างสองฝ่าย คือ ฝ่ายผู้วิจัยที่เชื่อว่าแนวคิดเรื่องความสุขของผู้สูงอายุตามแนวทางปรัชญาหลังนวยุคสายกลางเหมาะสมในการใช้ส่งเสริมการวางแผนเพื่อวัยเกษียณ และฝ่ายตรงข้ามที่เชื่อว่าแนวคิดเรื่องความสุขของผู้สูงอายุตามแนวทางกระบวนทรรศน์นวยุคต่างหากที่เหมาะสมในการใช้ส่งเสริมการวางแผนเพื่อวัยเกษียณ

ผลการวิจัยพบว่า เหตุผลของฝ่ายตรงข้าม คือ การวางแผนเพื่อวัยเกษียณต้องมีการประเมินความสุขของผู้สูงอายุออกมาเป็นข้อมูลเชิงปริมาณและจำนวนเงินอย่างชัดเจน ซึ่งจะช่วยให้การจัดทำงบประมาณการทางการเงินเพื่อวัยเกษียณมีความถูกต้องที่สุด โดยผู้วิจัยได้วิจารณ์เหตุผลของฝ่ายตรงข้ามไว้ว่ามีจุดอ่อน คือ ความสุขของผู้สูงอายุมีหลายแง่มุมจนไม่สามารถประเมินออกมาเป็นข้อมูลเชิงปริมาณและจำนวนเงินได้อย่างชัดเจนครบถ้วน อีกทั้งตัวเลขในงบประมาณการทางการเงินก็เป็นเพียงผลลัพธ์ที่จริงตามข้อสมมุติอันถูกกำหนดไว้ใช้ในการวางแผนเพื่อวัยเกษียณเท่านั้น เมื่อเป็นเช่นนี้จึงได้แสดงเหตุผลสนับสนุนคำตอบของผู้วิจัย คือ การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอย่างมีความสุขคือสัญชาตญาณในเจตจำนง และความสุขของผู้สูงอายุเป็นความสุขเฉพาะตัวตามคุณภาพชีวิตของแต่ละคน ซึ่งจะนำไปสู่การจัดทำงบประมาณการทางการเงินเพื่อวัยเกษียณที่มีเป้าหมายจำนวนเงินไม่มากจนเกินจำเป็น และจะนำไปสู่การจัดทำแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณที่มีความจำเพาะเจาะจง จึงถือว่าแนวคิดเรื่องความสุขของผู้สูงอายุตามแนวทางปรัชญาหลังนวยุคสายกลางนั้นเหมาะสมในการใช้ส่งเสริมการวางแผนเพื่อวัยเกษียณ

คำสำคัญ: ความสุขของผู้สูงอายุ; การวางแผนเพื่อวัยเกษียณ; ปรัชญาหลังนวยุคสายกลาง

Abstract

This research article aimed to analyze, critically examine, and interpret the happiness of the elderly in relation to retirement planning. The study was qualitative in nature and

*Received August 24, 2025; Revised October 9, 2025; Accepted October 18, 2025

primarily involved document-based research. It followed a philosophical methodology, including dialectical reasoning and the exchange of viewpoints between two perspectives: the researcher, who argued that the concept of elderly happiness according to post-moderate philosophical approaches is suitable for promoting retirement planning, and the opposing view, which maintained that the concept of elderly happiness under alternative new-age paradigms is more appropriate for supporting retirement planning.

The research findings revealed that the opposing perspective argued that retirement planning requires quantifying the happiness of the elderly in clear numerical and financial terms, which would allow for the most accurate preparation of retirement budgets. The researcher critiqued this argument, noting its weaknesses: elderly happiness is multidimensional and cannot be fully captured through quantitative data or financial figures. Moreover, budget numbers are merely outcomes based on assumptions used for retirement planning. Based on this critique, the researchers supported their position, arguing that enhancing the quality of life and happiness of the elderly is an instinctive will, and that each individual's happiness is unique to their own life experience. This approach leads to retirement budgeting that avoids excessive financial targets and results in more precise, individualized financial planning. Therefore, the concept of elderly happiness according to post-moderate philosophical approaches is considered suitable for promoting effective retirement planning.

Keywords: Elderly Happiness; Retirement Planning; Post-Moderate Philosophical

บทนำ

ประเทศไทยกำลังเผชิญกับสถานการณ์สัดส่วนของผู้สูงอายุ (ประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป) ที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจากร้อยละ 5 ในปี พ.ศ. 2538 เป็นร้อยละ 17.1 ในปี พ.ศ. 2560 และคาดว่าจะถึงร้อยละ 30 ภายในปี พ.ศ. 2578 โดยอายุที่เพิ่มขึ้นย่อมมาพร้อมกับสภาพร่างกายที่อ่อนแอ โรคเรื้อรัง และความพิการที่เพิ่มขึ้น ซึ่งจำเป็นต้องมีการดูแลในระยะยาว รวมทั้งมีค่าใช้จ่ายจำนวนมากในการเลี้ยงดูรักษา (Glinskaya, Walker, and Wanniarachchi, 2021) ผลจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของประเทศไทยข้างต้นจึงนำมาซึ่งปัญหาและความท้าทายทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต ทั้งนี้ ประเด็นสำคัญที่เป็นปัญหาอันส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุคือการเตรียมความพร้อมทางการเงินและการจัดการระบบเศรษฐกิจของภาครัฐ เนื่องจากผู้สูงอายุมักเป็นช่วงชีวิตที่เข้าสู่วัยเกษียณ เมื่อไม่มีรายได้เท่าเดิมจึงทำให้การเตรียมพร้อมสำหรับค่าใช้จ่ายที่จะมาถึงนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่ง (Sirikururattakorn, and Sonsuphap, 2024) ในขณะเดียวกัน การศึกษาเรื่องการจัดสรรเงินบำนาญในประเทศไทยโดย Palacios, and Jain (2021) ก็พบว่า มีเพียงประมาณหนึ่งในสามของประชากรวัยทำงานเท่านั้นที่ได้รับความคุ้มครองจากโครงการบำนาญ ด้วยเหตุนี้ การวางแผนเพื่อวัยเกษียณในระดับบุคคลนอกเหนือจากการพึ่งพาระบบบำนาญของภาครัฐ จึงเป็นสิ่งที่ทุกคนควรตระหนักและให้ความสำคัญก่อนที่จะเข้าสู่ช่วงที่เป็นผู้สูงอายุ

ในระยะเวลาที่ผ่านมาได้มีการเสนอแนวคิดและมาตรการเพื่อส่งเสริมการวางแผนเพื่อวัยเกษียณในฐานะที่เป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล โดยสมาคมนักวางแผนการเงินไทยได้แบ่งกระบวนการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณออกเป็น 6 ขั้นตอน ได้แก่ การสร้างความสัมพันธ์กับผู้รับ

คำปรึกษา การรวบรวมข้อมูลสำหรับการวางแผนเพื่อวัยเกษียณ การจัดทำงบประมาณการทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ การสรุปผลวิเคราะห์ทางการเงินเพื่อวัยเกษียณพร้อมคำแนะนำ การดำเนินการตามแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ และการติดตามทบทวนแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ (Thailand Securities Institute, 2010) อย่างไรก็ตาม แม้รัฐบาลและสถาบันการเงินต่างก็สนับสนุนให้ประชาชนจัดเตรียมแผนเพื่อวัยเกษียณ แต่กลับขาดความเข้าใจถึงสาเหตุหลักของการไม่ยอมเตรียมพร้อมสำหรับการเกษียณอายุ ทำให้คนไทยส่วนใหญ่ไม่สามารถบรรลุแผนเพื่อวัยเกษียณอันยั่งยืนได้ (Ketkaew et al., 2022) ทั้งนี้ มีหลายงานวิจัยที่ยืนยันว่าการส่งเสริมการวางแผนเพื่อวัยเกษียณในช่วงเวลาที่ผ่านมาไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ตัวอย่างเช่น การศึกษาของ Suwanna (2021) ซึ่งพบว่ามีแรงงานนอกระบบในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลถึงร้อยละ 86.3 ที่ไม่เคยวางแผนทางการเงินเพื่อการเกษียณอายุ นอกจากนี้ยังมีการศึกษาของ Sirikururattakorn, and Sonsuphap (2024) ซึ่งพบว่ามีผู้สูงอายุในประเทศไทยเพียงร้อยละ 32.6 เท่านั้นที่มีความมั่นคงทางการเงินและมีเงินออมเพียงพอสำหรับค่าใช้จ่ายประจำวัน หลักฐานเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงข้อจำกัดของแนวทางเดิมและนำไปสู่การพิจารณาถึงวิธีคิดใหม่ โดยเฉพาะในมิติของความสุขและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอันเป็นเป้าหมายสำคัญของการวางแผนเพื่อวัยเกษียณ เนื่องจากการตีความเรื่องความสุขของผู้สูงอายุด้วยกรอบความคิดทางปรัชญาที่แตกต่างกัน ย่อมส่งผลต่อความสำเร็จในการวางแผนและปฏิบัติตามแผนเพื่อวัยเกษียณอย่างแตกต่างกันไป องค์ความรู้ทางด้านปรัชญาความสุขจึงเป็นสิ่งที่ควรนำมาพิจารณาเพื่อให้เห็นภาพการวางแผนเพื่อวัยเกษียณอย่างเปิดกว้างและครอบคลุมยิ่งขึ้น

แนวคิดทางปรัชญาที่ผู้วิจัยเห็นว่าเหมาะสมในการนำมาใช้ตีความเรื่องความสุขของผู้สูงอายุคือทรรศนะของปรัชญาหลังนวยุคสายกลางที่เชื่อว่ามนุษย์ไม่สามารถเข้าถึงความเป็นจริงอย่างสมบูรณ์ได้ จึงมองทุกอย่างด้วยวิจารณญาณ ในความหมายที่ต้องแจกแจงประเด็นที่เกี่ยวข้อง ประเมินค่าด้วยการตีความหมายแล้วให้แต่ละคนประยุกต์เอาส่วนดีไปใช้พัฒนาคุณภาพชีวิตเฉพาะตัว ขณะเดียวกันก็เอื้อให้ผู้อื่นได้พัฒนาคุณภาพชีวิตไปด้วยกัน (Bunchua, 2012) ด้วยฐานคิดของปรัชญาหลังนวยุคสายกลางทำให้เกิดความเข้าใจว่าความสุขของผู้สูงอายุอันสอดคล้องกับคุณภาพชีวิตในวัยเกษียณนั้นมีทั้งที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับตัวเงิน อีกทั้งความสุขของผู้สูงอายุแต่ละคนก็ล้วนแตกต่างกันไปตามการพัฒนาคุณภาพชีวิตเฉพาะตัว จึงนำไปสู่การจัดทำงบประมาณการทางการเงินเพื่อวัยเกษียณที่ไม่สูงจนเกินไป ร่วมกับการจัดทำแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณอย่างจำเพาะเจาะจง แนวทางเช่นนี้ผู้วิจัยเชื่อว่าจะช่วยส่งเสริมให้การวางแผนเพื่อวัยเกษียณประสบความสำเร็จได้ อย่างไรก็ตาม ย่อมมีแนวคิดทางปรัชญาอย่างอื่นที่มีความเห็นแตกต่างกัน โดยเฉพาะทรรศนะของกระบวนทรรศน์นวยุคที่เชื่อว่าวิธีการวิทยาศาสตร์เป็นหนทางสู่การค้นพบกฎเกณฑ์ของเอกภพได้อย่างสมบูรณ์ ซึ่งจะช่วยให้มนุษย์สามารถนำกฎเกณฑ์ที่รู้มาแก้ปัญหาได้ทุกอย่าง และทำให้มนุษย์ได้พบกับความสุขอันแท้จริง (Bunchua, 2012) ด้วยฐานคิดของกระบวนทรรศน์นวยุคทำให้เกิดความเข้าใจว่า ความสุขของผู้สูงอายุต้องถูกประเมินออกมาเป็นข้อมูลจำนวนเงินให้ได้อย่างชัดเจน จึงจะจัดทำงบประมาณการทางการเงินเพื่อวัยเกษียณได้อย่างถูกต้องแม่นยำ แนวทางเช่นนี้ย่อมมีผู้เชื่อว่าจะช่วยส่งเสริมให้การวางแผนเพื่อวัยเกษียณประสบความสำเร็จได้เช่นกัน

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า การส่งเสริมการวางแผนเพื่อวัยเกษียณที่ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรนั้นถือเป็นปัญหาสำคัญของประเทศไทย อีกทั้งยังไม่มีงานวิจัยใดที่มีการตีความเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจเรื่องความสุขของผู้สูงอายุในเชิงปรัชญาอย่างลึกซึ้ง จนสามารถนำไปใช้ประกอบกับการวางแผนเพื่อวัยเกษียณได้ ทำให้ผู้วิจัยมีแรงจูงใจที่ต้องการจะศึกษาเพื่อหาทางออกให้กับปัญหานี้ โดยตั้งคำถามวิจัยไว้ว่า “แนวคิดเรื่องความสุขของผู้สูงอายุตามแนวทางปรัชญาหลังนวยุคสายกลางเหมาะสมในการใช้ส่งเสริมการวางแผนเพื่อวัยเกษียณหรือไม่” ด้วยเหตุที่คำถามนี้ยังไม่มีมติโดยทั่วไปว่าให้ถือคำตอบใดคำตอบหนึ่ง

ร่วมกัน และเป็นคำถามซึ่งนำไปสู่คำตอบที่เป็นไปได้หลายทาง จึงเป็นประเด็นที่ควรวิจัยเชิงปรัชญาเพื่อหาคำอธิบายที่หยั่งลึก ชัดเจน และกระจ่างแจ้งมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์ วิจักษ์ และวิธาน ความสุขของผู้สูงอายุกับการวางแผนเพื่อวัยเกษียณ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยทางปรัชญานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ซึ่งเก็บข้อมูลในลักษณะที่เป็นการวิจัยเอกสาร (documentary research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 จากคำถามวิจัยที่ว่า “แนวคิดเรื่องความสุขของผู้สูงอายุตามแนวทางปรัชญาหลังนวยุคสายกลางเหมาะสมในการใช้ส่งเสริมการวางแผนเพื่อวัยเกษียณหรือไม่” กำหนดให้มีคำตอบสมมติฐานที่แตกต่างกันของทั้งสองฝ่าย ดังนี้

1) ผู้วิจัยมีคำตอบสมมติฐานว่า แนวคิดเรื่องความสุขของผู้สูงอายุตามแนวทางปรัชญาหลังนวยุคสายกลางเหมาะสมในการใช้ส่งเสริมการวางแผนเพื่อวัยเกษียณ

2) ฝ่ายตรงข้ามไม่เห็นด้วยและโต้แย้งว่า แนวคิดเรื่องความสุขของผู้สูงอายุตามแนวทางปรัชญาหลังนวยุคสายกลางไม่เหมาะสมในการใช้ส่งเสริมการวางแผนเพื่อวัยเกษียณ เพราะฝ่ายตรงข้ามเชื่อมั่นว่าแนวคิดเรื่องความสุขของผู้สูงอายุตามแนวทางกระบวนทรรศน์นวยุคต่างหากที่เหมาะสมในการใช้ส่งเสริมการวางแผนเพื่อวัยเกษียณ

ขั้นตอนที่ 2 สืบค้นข้อมูลจากตำรา เอกสารทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระบวนทรรศน์นวยุค ปรัชญาหลังนวยุคสายกลาง ปรัชญาความสุข และการวางแผนเพื่อวัยเกษียณ

ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการตามวิธีวิทยาทางปรัชญา (philosophical methodology) ดังนี้

1) วิภาษวิธี (dialectics) หมายถึง การตั้งคำถามซึ่งอาจจะมีหลายคำตอบที่เป็นไปได้ (pluralistic question) แล้วแสดงออกมาเป็นเหตุผลของฝ่ายตรงข้าม วิจารณ์เหตุผลของฝ่ายตรงข้าม และเหตุผลสนับสนุนคำตอบของผู้วิจัย

2) วิธีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (discursive method) หมายถึง การรับฟังเหตุผลที่สนับสนุนแต่ละคำตอบ เพื่อหาคำตอบอันดีที่สุดจากการประนีประนอมทุกฝ่ายเท่าที่จะทำได้ และมีเหตุผลเหนือกว่าทุกฝ่ายเท่าที่จะเป็นไปได้

ขั้นตอนที่ 4 นำเสนอเนื้อหาการวิจัยตามแนวทางการศึกษาเชิงวิเคราะห์ วิจักษ์ และวิธาน ดังนี้

1) วิเคราะห์ (analyze) หมายถึง จำแนกแยกแยะประเด็นให้มีความชัดเจน เพื่อความเข้าใจความหมายของข้อมูล เรื่องราว ข่าวสาร หรือสาระที่สืบค้นมาอย่างรอบคอบ โดยจะมีการตีความทางปรัชญาผ่านเหตุผลของฝ่ายตรงข้าม วิจารณ์เหตุผลของฝ่ายตรงข้าม และเหตุผลสนับสนุนคำตอบของผู้วิจัย เพื่อชี้แจงรายละเอียดของมโนคติที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ เนื้อหาส่วนวิเคราะห์จะปรากฏอยู่ในหัวข้อผลการวิจัยของบทความ

2) วิจักษ์ (appreciation) หมายถึง การประเมินค่าของเรื่องราวต่าง ๆ ถึงข้อดี ข้อเสีย ข้อเด่น ข้อด้อย ด้วยการวางใจเป็นกลาง เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ตรงไปตรงมาที่สุด แล้วแสดงคุณค่าของการวิจัยว่าผลงานวิจัยนี้สามารถตอบปัญหาเชิงปรัชญาได้อย่างน่าพอใจ รวมทั้งได้องค์ความรู้ใหม่ทางปรัชญา ซึ่งควรชี้แจงเพื่อให้ทุกฝ่ายได้ตระหนักในคุณค่าร่วมกัน ทั้งนี้ เนื้อหาส่วนวิจักษ์จะปรากฏอยู่ในหัวข้อองค์ความรู้ใหม่ของบทความ

3) วิธาน (application) หมายถึง การเลือกสิ่งที่ได้จากการวิจักษ์ ซึ่งเป็นสิ่งที่ผ่านการประเมินค่าแต่ละประเด็นมาแล้วว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ สามารถนำมาปรับประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนา

คุณภาพชีวิตให้มีความสุขแท้ตามความเป็นจริงได้ ทั้งนี้ เนื้อหาส่วนวิธานจะปรากฏอยู่ในหัวข้อย่อย ข้อเสนอแนะจากการวิจัยของบทความ

ผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่องความสุขของผู้สูงอายุกับการวางแผนเพื่อวัยเกษียณ: การศึกษาเชิงวิเคราะห์ วิจักษ์ และวิธาน จะเสนอเนื้อหาส่วนวิเคราะห์ผ่านหัวข้อผลการวิจัยซึ่งแบ่งเป็น 4 หัวข้อย่อย โดยหัวข้อย่อยที่ 1-3 เป็นองค์ประกอบหลักของผลการวิจัย ได้แก่ เหตุผลของฝ่ายตรงข้าม วิจารณ์เหตุผลของฝ่ายตรงข้าม และเหตุผลสนับสนุนคำตอบของผู้วิจัย หลังจากนั้นในหัวข้อย่อยที่ 4 เป็นข้อสรุปจากผลการวิจัย ตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. เหตุผลของฝ่ายตรงข้าม

ฝ่ายตรงข้ามเชื่อมั่นว่าแนวคิดเรื่องความสุขของผู้สูงอายุตามแนวทางกระบวนทรรศน์นวยุคเหมาะสมในการใช้ส่งเสริมการวางแผนเพื่อวัยเกษียณ จึงให้เหตุผลไว้ว่าการประเมินความสุขของผู้สูงอายุต้องการข้อมูลเชิงปริมาณเป็นหลัก โดยจากงานวิจัยของ Li, and Managi (2023) ซึ่งศึกษาผลกระทบต่อสุขภาวะที่ได้รับการประเมิน (evaluated well-being) พบว่าการเพิ่มขึ้นของอายุจะทำให้มีการลดลงของสุขภาวะที่ได้รับการประเมิน และผลกระทบนี้จะรุนแรงขึ้นตามอายุ นอกจากนี้ รายได้ที่เพิ่มขึ้นยังช่วยทำให้มีสุขภาวะที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ผลกระทบนี้จะค่อย ๆ ลดลงเมื่อมีรายได้สูงขึ้น การศึกษานี้ได้แสดงให้เห็นว่าข้อมูลเชิงปริมาณจากการประเมินสุขภาวะถือเป็นชุดข้อมูลสำคัญที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้นการวางแผนเพื่อวัยเกษียณจึงจำเป็นต้องมีการประเมินความสุขของผู้สูงอายุออกมาเป็นข้อมูลเชิงปริมาณและจำนวนเงินอย่างชัดเจน ซึ่งผลจากการมองว่าความสุขของผู้สูงอายุนั้นวัดได้จากกระบวนการหรือผลลัพธ์ร่วมกับการตระหนักถึงคุณค่าของความรู้ทางวิทยาศาสตร์และวิธีการทางวิทยาศาสตร์ จะช่วยกำหนดกรอบแนวคิดอย่างชัดเจนบนรากฐานเชิงประจักษ์สำหรับการทำความเข้าใจและการวัดความสุขของผู้สูงอายุ ทั้งยังทำให้มั่นใจว่าการประเมินความสุขของผู้สูงอายุนั้นตรงตามวัตถุประสงค์ มีเกณฑ์ที่วัดผลได้ ตลอดจนมีการลดอัตวิสัยและความไม่แน่นอนในการวางแผนเพื่อวัยเกษียณอายุมาเรียบร้อยแล้ว แนวทางเช่นนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ghadwan, Ahmad, and Hanifa (2023) ซึ่งใช้การวิเคราะห์ข้อมูลผ่านการสร้างแบบจำลองสมการโครงสร้าง (structural equation modelling) จนนำไปสู่ผลการวิจัยที่ว่า ความเชื่อมั่นต่อความสามารถของตนเองในเรื่องการบริหารเงิน ความชัดเจนของเป้าหมายการเกษียณอายุ และนโยบายของรัฐบาล ล้วนมีผลกระทบโดยตรงต่อพฤติกรรมการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณอย่างมีนัยสำคัญ การศึกษานี้ช่วยยืนยันถึงความสำคัญของการคำนวณและการวิเคราะห์เชิงปริมาณ ซึ่งถือเป็นเครื่องมือที่จะช่วยลดอคติและเพิ่มความมั่นใจในการตัดสินใจต่าง ๆ ได้ นั่นหมายความว่า เมื่อได้ข้อมูลความสุขของผู้สูงอายุเชิงปริมาณและจำนวนเงินมาแล้ว ก็ต้องมีการคาดการณ์ความสุขของผู้สูงอายุและข้อมูลเชิงปริมาณอื่น ๆ อย่างแม่นยำผ่านวิธีการทางคณิตศาสตร์และสถิติ แล้วนำผลการคาดคะเนที่ได้ไปจัดทำงบประมาณการทางการเงินเพื่อวัยเกษียณอย่างถูกต้องที่สุด จากหลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้นได้ช่วยสนับสนุนเหตุผลที่ว่าการประเมินความสุขของผู้สูงอายุต้องการข้อมูลเชิงปริมาณเป็นหลัก จึงสามารถยืนยันได้ว่าแนวคิดเรื่องความสุขของผู้สูงอายุตามแนวทางกระบวนทรรศน์นวยุคเหมาะสมในการใช้ส่งเสริมการวางแผนเพื่อวัยเกษียณ

2. วิจารณ์เหตุผลของฝ่ายตรงข้าม

จากเหตุผลของฝ่ายตรงข้ามที่อ้างว่าการประเมินความสุขของผู้สูงอายุต้องการข้อมูลเชิงปริมาณเป็นหลักนั้น ผู้วิจัยสามารถวิจารณ์ได้ว่ามีจุดอ่อนคือ ความสุขของผู้สูงอายุมีหลายแง่มุมจนไม่สามารถประเมินออกมาเป็นข้อมูลเชิงปริมาณและจำนวนเงินได้อย่างชัดเจนครบถ้วน เช่น ความสุขของผู้สูงอายุเมื่อมีความสุข

สบายด้านสุขภาพร่างกาย ความสุขของผู้สูงอายุจากการมีอัตลักษณ์หรือจากความมีคุณค่าในตนเอง ความสุขของผู้สูงอายุเมื่อได้เข้าใจความหมายที่แท้จริงในชีวิต เห็นได้จากงานวิจัยของ Babazadeh et al. (2025) ที่พบว่า ความสุขของผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง (self-efficacy) และการเห็นคุณค่าในตนเอง (self-esteem) จึงช่วยยืนยันว่าความสุขของผู้สูงอายุนั้นไม่ได้เชื่อมโยงเพียงแค่เรื่องรายได้หรือปัจจัยทางเศรษฐกิจซึ่งสามารถวัดออกมาเป็นตัวเลขได้อย่างแม่นยำ แต่ความสุขของผู้สูงอายุถูกกำหนดด้วยประสบการณ์ส่วนตัวและปัจจัยทางจิตวิทยาซึ่งยากที่จะประเมินออกมาเป็นข้อมูลเชิงปริมาณและจำนวนเงินได้อย่างตรงไปตรงมา ในเมื่อได้ข้อมูลเชิงปริมาณที่ไม่ชัดเจนแล้วจะจัดทำงบประมาณการทางการเงินเพื่อวัยเกษียณให้มีความถูกต้องที่สุดได้อย่างไร นอกจากนี้ แม้จะมีการประเมินความสุขของผู้สูงอายุออกมาเป็นข้อมูลเชิงปริมาณและจำนวนเงินได้อย่างชัดเจนครบถ้วน จนนำไปจัดทำงบประมาณการทางการเงินเพื่อวัยเกษียณได้ตัวเลขค่าหนึ่งมา ตัวเลขในงบประมาณการทางการเงินดังกล่าวก็เป็นเพียงผลลัพธ์ที่จริงตามข้อสมมุติ ซึ่งถูกกำหนดไว้เพื่อความสะดวกต่อการนำไปใช้ในการวางแผนเพื่อวัยเกษียณเท่านั้น ไม่ได้สะท้อนถึงงบประมาณการทางการเงินอันจริงแท้และถูกต้องที่สุด ทั้งนี้ Layard, and Ward (2020) ได้ชี้ให้เห็นว่า การวัดความสุขผ่านตัวเลขในแบบสอบถามหรือแบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์มีความเสี่ยงที่จะลดทอนมิติของประสบการณ์ชีวิตอันไม่สามารถวัดได้ กล่าวคือ ความสุขที่วัดด้วยตัวเลขเป็นเพียงผลลัพธ์ตามสมมุติฐานทางวิธีวิทยา ไม่ใช่ตัวแทนความสุขทั้งหมดของชีวิตมนุษย์ จึงไม่ควรใช้ค่าดังกล่าวมาเป็นเกณฑ์เพียงหนึ่งเดียวในการกำหนดนโยบายต่าง ๆ เพราะจะละเลยต่อการมีความหมาย ความสงบสุขทางใจ และปัจจัยส่วนบุคคลอื่น ๆ ที่ไม่อาจแปลงเป็นตัวเลขได้โดยง่าย ดังนั้น นโยบายสาธารณะที่เกี่ยวเนื่องกับความสุขจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงทั้งหลักฐานเชิงประจักษ์และจริยศาสตร์อย่างสมดุล เพื่อไม่ให้การตีความเรื่องความสุขเป็นเพียงเครื่องมือทางเทคนิคที่ขาดความเข้าใจเชิงลึกในชีวิตมนุษย์ จากงานวิจัยและแนวคิดที่เกี่ยวข้องข้างต้นได้ช่วยโต้แย้งประเด็นที่ว่าการประเมินความสุขของผู้สูงอายุต้องการข้อมูลเชิงปริมาณเป็นหลัก จึงสามารถยืนยันได้ว่าแนวคิดเรื่องความสุขของผู้สูงอายุตามแนวทางกระบวนทรรศน์นวยุคนั้นไม่เหมาะสมในการใช้ส่งเสริมการวางแผนเพื่อวัยเกษียณ

3. เหตุผลสนับสนุนคำตอบของผู้วิจัย

ผู้วิจัยยืนยันว่าแนวคิดเรื่องความสุขของผู้สูงอายุตามแนวทางปรัชญาหลังนวยุคสายกลางเหมาะสมในการใช้ส่งเสริมการวางแผนเพื่อวัยเกษียณ จึงให้เหตุผลไว้ว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอย่างมีความสุขคือสัญชาตญาณในเจตจำนง โดยเน้นเรื่องการปล่อยให้สัญชาตญาณปัญญาทำงานไปตามความจงใจว่า จะมองความสุขของผู้สูงอายุในแง่มุมที่มุ่งสู่จุดหมายปลายทางอันเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของวัยเกษียณเป็นสำคัญ ส่งผลให้เห็นถึงหลักการเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตด้านอื่น ๆ ของผู้สูงอายุนอกเหนือไปจากความสุขด้วย เช่น ความหมายในชีวิต ความพึงพอใจกับชีวิต สุขภาวะ การตอบสนองความต้องการ การตระหนักถึงศักยภาพของชีวิต ทรรศนะเช่นนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Leeuwen et al. (2019) ซึ่งสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพจำนวนมากผ่านการแบ่งคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุออกเป็นด้านต่าง ๆ ได้แก่ อัตตาณัติ (autonomy) บทบาทและกิจกรรม (role and activity) การรับรู้ภาวะสุขภาพ (health perception) ความสัมพันธ์ (relationships) เจตคติและการปรับตัว (attitude and adaptation) ความสบายใจทางอารมณ์ (emotional comfort) จิตวิญญาณ (spirituality) บ้านและสภาพแวดล้อมในชุมชน (home and neighbourhood) และความมั่นคงทางการเงิน (financial security) ผลการวิจัยพบว่า แม้คุณภาพชีวิตสามารถแสดงออกได้หลายด้านซึ่งล้วนมีความสำคัญต่อผู้สูงอายุ แต่ด้านต่าง ๆ เหล่านี้มีความเชื่อมโยงกันอย่างแนบแน่น ดังนั้น แนวคิดเรื่องคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุควรถูกมองว่าเป็นโครงข่ายพลวัต (dynamic web) ที่สานโยงคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านต่าง ๆ เข้าไว้ด้วยกัน ผลต่อเนื่องจากฐานคิดดังกล่าวทำให้เกิดความเข้าใจอย่างครอบคลุมว่า ความสุขในช่วง

เกษียณอายุนั้นมีทั้งที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับตัวเงิน จึงนำไปสู่การจัดทำงบประมาณการทางการเงินเพื่อวัยเกษียณที่มีเป้าหมายจำนวนเงินไม่มากจนเกินจำเป็น กระทั่งสามารถปฏิบัติตามแผนได้สำเร็จยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังมีเหตุผลที่ว่าความสุขของผู้สูงอายุเป็นความสุขเฉพาะตัวตามคุณภาพชีวิตของแต่ละคน โดยสนับสนุนระบบเครือข่ายของความรู้ในผู้สูงอายุแต่ละคนว่าถือเป็นฐานเฉพาะตัวสำหรับใช้พัฒนาคุณภาพชีวิตหลังเกษียณ ส่งผลให้ผู้สูงอายุแต่ละคนมีความสุขอย่างจำเพาะเจาะจง จึงช่วยให้มีการรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลและข้อสมมุติฐานในลักษณะที่เป็นเรื่องส่วนตัวและเฉพาะตัวจริง ๆ ทำให้เกิดความสะดวกในการนำศาสตร์การเงินเชิงพฤติกรรมมาประยุกต์ใช้เพื่อจัดทำแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ ซึ่งสามารถปฏิบัติตามได้จริงด้วยความเป็นตัวของตัวเอง เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Liu, Bai, and Knapp (2022) ที่พบว่า การวางแผนเพื่อวัยเกษียณทั้งด้านการเงิน ด้านสุขภาพ ด้านชีวิตทางสังคม และด้านจิตวิทยานั้น มีความเชื่อมโยงทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อสุขภาพทางกาย อาการซึมเศร้า และความพึงพอใจในชีวิตผ่านความมั่นใจในการเกษียณอายุ ผลการวิจัยนี้ช่วยแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยเฉพาะตัวของแต่ละคนย่อมเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการวางแผนเพื่อวัยเกษียณอย่างหลากหลายมิติ จึงช่วยเสริมสร้างความพร้อมและความมั่นใจในการเกษียณอายุบนรากฐานของความเข้าใจตนเอง นำไปสู่การส่งผลดีต่อสุขภาพและสุขภาวะส่วนบุคคลของผู้สูงอายุได้ในที่สุด จากหลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้นได้ช่วยสนับสนุนเหตุผลที่ว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอย่างมีความสุขคือสัญชาตญาณในเจตจำนง และความสุขของผู้สูงอายุเป็นความสุขเฉพาะตัวตามคุณภาพชีวิตของแต่ละคน จึงสามารถยืนยันได้ว่าแนวคิดเรื่องความสุขของผู้สูงอายุตามแนวทางปรัชญาหลังนวยุคสายกลางเหมาะสมในการใช้ส่งเสริมการวางแผนเพื่อวัยเกษียณ

4. ข้อสรุปจากผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ความเหมาะสมในการนำแนวคิดเรื่องความสุขของผู้สูงอายุไปใช้ส่งเสริมการวางแผนเพื่อวัยเกษียณข้างต้นทั้งหมด สามารถสรุปผลการวิจัยได้ว่า แนวคิดเรื่องความสุขของผู้สูงอายุตามแนวทางปรัชญาหลังนวยุคสายกลางนั้นเหมาะสมในการใช้ส่งเสริมการวางแผนเพื่อวัยเกษียณ เนื่องจากปรัชญาหลังนวยุคสายกลางมีทรรศนะเกี่ยวกับความสุขของผู้สูงอายุว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอย่างมีความสุขคือสัญชาตญาณในเจตจำนง และความสุขของผู้สูงอายุเป็นความสุขเฉพาะตัวตามคุณภาพชีวิตของแต่ละคน ด้วยฐานคิดเช่นนี้ได้นำไปสู่การจัดทำงบประมาณการทางการเงินเพื่อวัยเกษียณที่มีเป้าหมายจำนวนเงินไม่มากจนเกินจำเป็น และนำไปสู่การจัดทำแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณที่มีความจำเพาะเจาะจง จึงถือว่าเหมาะสมในการใช้ส่งเสริมการวางแผนเพื่อวัยเกษียณ

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุมีองค์ประกอบมาจากความสุขของผู้สูงอายุและจากหลักการเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตด้านอื่น ๆ ของผู้สูงอายุ เช่น ความหมายในชีวิต ความพึงพอใจกับชีวิต สุขภาวะ การตอบสนองความต้องการ การตระหนักถึงศักยภาพของชีวิต เนื่องจากแนวคิดเรื่องความสุขของผู้สูงอายุตามแนวทางปรัชญาหลังนวยุคสายกลางถูกพิจารณามุ่งสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตในวัยเกษียณเป็นสำคัญ จึงทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ด้านปรัชญาความสุขในเรื่องการวางแผนเพื่อวัยเกษียณ โดยมีแนวทางว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอย่างมีความสุขคือสัญชาตญาณในเจตจำนง เมื่อมีคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเป็นจุดหมายปลายทาง ย่อมเห็นถึงต้นทางที่เป็นความสุขของผู้สูงอายุ ควบคู่ไปกับหลักการเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตด้านอื่น ๆ ของผู้สูงอายุ ทำให้เกิดการตระหนักว่าความสุขในช่วงเกษียณอายุนั้นมีทั้งที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับตัวเงิน จึงนำไปสู่การจัดทำงบประมาณการทางการเงินเพื่อวัยเกษียณที่มีเป้าหมายจำนวนเงินไม่มากจนเกินจำเป็น และสามารถปฏิบัติตามแผนได้สำเร็จยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังมีแนวทางว่าความสุขของ

ผู้สูงอายุเป็นความสุขเฉพาะตัวตามคุณภาพชีวิตของแต่ละคน ส่งผลให้มีการรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลและข้อสมมุติฐานในลักษณะที่เป็นเรื่องส่วนตัวและเฉพาะตัวจริง ๆ จึงนำไปสู่การจัดทำแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณที่มีความจำเพาะเจาะจง และสามารถปฏิบัติตามได้จริงด้วยความเป็นตัวของตัวเอง ด้วยเหตุนี้การวางแผนเพื่อวัยเกษียณด้วยแนวคิดเรื่องความสุขของผู้สูงอายุตามแนวทางปรัชญาหลังนวยุคสายกลางจึงถือเป็นองค์ความรู้ใหม่ ซึ่งสามารถสรุปออกมาได้ตามรูปภาพที่ 1

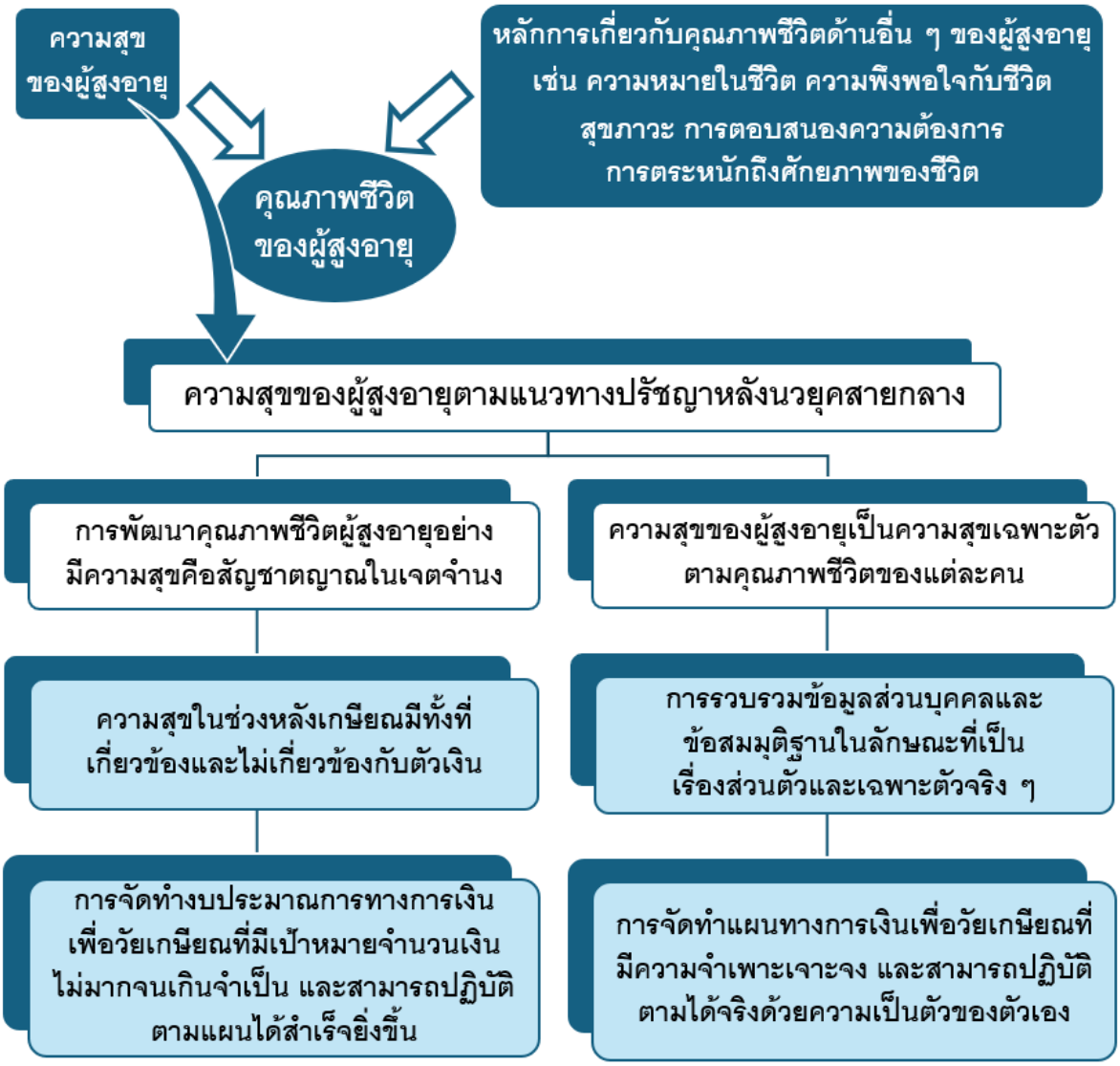

Figure 1: Retirement Planning Based on the Concept of Elderly Happiness in Moderate Post-Modern Philosophy

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยมีข้อค้นพบและประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผล ตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

เมื่อพิจารณาจากเหตุผลของฝ่ายตรงข้ามและการวิจารณ์เหตุผลของฝ่ายตรงข้าม พบว่าการตีความเรื่องความสุขของผู้สูงอายุตามแนวทางกระบวนทรรศน์นวยุคอย่างยึดมั่นถือมั่นนั้นไม่เหมาะสมในการใช้ส่งเสริมการวางแผนเพื่อวัยเกษียณ ทั้งนี้เพราะข้อวิจารณ์ที่มีต่อเหตุผลของฝ่ายตรงข้ามมีความเชื่อมโยงกับกรอบแนวคิดของ Department of Mental Health (2015) ซึ่งจำแนกความสุขของผู้สูงอายุออกเป็น 5 มิติ

ได้แก่ สุขสบาย (health) สุขสนุก (recreation) สุขสง่า (integrity) สุขสว่าง (cognition) และสุขสงบ (peacefulness) ยกตัวอย่างจากการเลือกความสุขสบายด้านสุขภาพร่างกายมาพิจารณาด้วยกระบวนทรรศน์นวยุคตามฝ่ายตรงข้าม แสดงว่าต้องประเมินออกมาให้ได้ว่าร่างกายที่แข็งแรงจะมีผลการวัดสัญญาณชีพหรือผลการตรวจจากห้องปฏิบัติการเป็นเท่าใด รวมทั้งจะใช้จำนวนเงินเท่าใดในการตรวจสุขภาพเป็นประจำทุกปีที่โรงพยาบาล โดยจะเห็นได้ว่าเป็นเรื่องที่ยากมากเมื่อต้องประเมินความสุขของผู้สูงอายุในมิติต่าง ๆ เหล่านี้ออกมาเป็นข้อมูลเชิงปริมาณและจำนวนเงินให้ได้อย่างชัดเจนครบถ้วน นอกจากนี้ยังมีตัวอย่างจากการที่ผู้สูงอายุบางคนรู้สึกสูญเสียอัตลักษณ์ (identity) หรือความมีคุณค่าในตนเองทันทีเมื่อเกษียณอายุ เพราะเคยประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานและได้รับการยกย่องมาก่อนวัยเกษียณ จึงต้องมีการให้คำแนะนำเพื่อเกิดการยอมรับสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้น แล้วหากิจกรรมหรืองานอดิเรกอื่นที่อยู่ในความสนใจมาทำ ซึ่งจะช่วยให้มีสุขภาพจิตที่ดีและสามารถใช้ชีวิตบั้นปลายหลังเกษียณได้อย่างมีความสุข (Thailand Securities Institute, 2010) โดยจะเห็นได้ว่าการมีอัตลักษณ์ก็เป็นหนึ่งในรูปแบบความสุขของผู้สูงอายุที่ไม่สามารถถูกประเมินออกมาเป็นข้อมูลเชิงปริมาณและจำนวนเงินได้อย่างชัดเจนเช่นกัน สำหรับงานวิจัยในปัจจุบันที่มีทิศทางเดียวกับข้อวิจารณ์ที่มีต่อเหตุผลของฝ่ายตรงข้าม ได้แก่ การศึกษาของ Segura et al. (2023) ซึ่งวิเคราะห์ปัจจัยด้านประชากร ด้านครอบครัว ด้านสังคม ด้านส่วนบุคคล และด้านสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสุขแบบอัตวิสัยของผู้สูงอายุ ผลการวิจัยพบว่า ความสุขของผู้สูงอายุสามารถอธิบายได้จากการไม่มีความเสี่ยงที่จะเกิดภาวะซึมเศร้า การมีสุขภาวะทางจิตที่เข้มแข็งขึ้น การรับรู้ว่ามีคุณภาพชีวิตที่ดี และการใช้ชีวิตในครอบครัวที่มีระบบความสัมพันธ์อันเอื้ออาทรต่อกัน โดยจะเห็นได้ว่าคำอธิบายถึงความสุขของผู้สูงอายุในการศึกษานี้ก็มีหลายแง่มุมจนไม่สามารถประเมินออกมาเป็นข้อมูลเชิงปริมาณและจำนวนเงินอย่างชัดเจนครบถ้วนได้

เมื่อพิจารณาจากเหตุผลสนับสนุนคำตอบของผู้วิจัย พบว่าการตีความเรื่องความสุขของผู้สูงอายุตามแนวทางปรัชญาหลังนวยุคสายกลางนั้นเหมาะสมในการใช้ส่งเสริมการวางแผนเพื่อวัยเกษียณ ทั้งนี้เพราะเหตุผลสนับสนุนคำตอบของผู้วิจัยมีความสอดคล้องกับทฤษฎีคุณภาพชีวิตเชิงบูรณาการ (the integrative quality-of-life theory หรือ the IQOL theory) ของ Ventegodt, Merrick, and Andersen (2003) ซึ่งได้รวมเอาหลักการเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตด้านต่าง ๆ เข้าไว้ด้วยกัน ได้แก่ สุขภาวะ (well-being) ความพึงพอใจกับชีวิต (satisfaction with life) ความสุข (happiness) ความหมายในชีวิต (meaning in life) ระบบข้อมูลทางชีวภาพ (the biological information system) การตระหนักถึงศักยภาพของชีวิต (realization of life potential) การตอบสนองความต้องการ (fulfillment of needs) และปัจจัยอื่น ๆ เช่น บรรทัดฐานทางวัฒนธรรม (cultural norms) เมื่อเชื่อมโยงทฤษฎีนี้เข้ากับคำอธิบายเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอย่างมีความสุขคือสัญชาตญาณในเจตจำนง ก็จะเห็นภาพรวมจากแนวคิดปรัชญาหลังนวยุคสายกลางว่า นอกจากจะให้ความสำคัญต่อความสุขของผู้สูงอายุในแง่มุมที่มุ่งสู่จุดหมายปลายทางที่เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของวัยเกษียณแล้ว ยังให้ความสำคัญต่อหลักการเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตด้านอื่น ๆ ของผู้สูงอายุอีกด้วย เพราะตระหนักดีว่าแง่มุมต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนเชื่อมโยงกับความสุขของผู้สูงอายุและร่วมกันส่งเสริมให้มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เกษียณอายุอันเป็นเป้าหมายหลัก ทำให้ตระหนักว่าความสุขในช่วงเกษียณอายุนั้นมีทั้งที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับตัวเงิน จึงนำไปสู่การจัดทำงบประมาณการทางการเงินเพื่อวัยเกษียณที่มีเป้าหมายจำนวนเงินไม่มากจนเกินจำเป็น และสามารถปฏิบัติตามแผนได้สำเร็จยิ่งขึ้น สำหรับความสอดคล้องของเหตุผลสนับสนุนคำตอบของผู้วิจัยในอีกประเด็น จากแนวคิดที่ว่าปรัชญาหลังนวยุคสายกลางเป็นทรรศนะที่ต้องการชี้นำให้เห็นว่ามนุษย์แสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งไม่เพียงแต่พัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อตอบสนองเฉพาะทางกายเท่านั้น แต่ต้องพัฒนาคุณภาพชีวิตทางจิตใจด้วย การแสวงหาคุณภาพชีวิตทางจิตใจนั้นเป็น

ปัจจัยแรกที่มนุษย์พึงกระทำ เพื่อให้เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้เข้าใจและเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในแต่ละบุคคล กล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า มนุษย์พัฒนาระบบความคิดเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่แท้จริงของตนนั่นเอง (Takaew, 2014) จะเห็นได้ว่า แนวคิดดังกล่าวช่วยสนับสนุนคำอธิบายเรื่องความสุขของผู้สูงอายุเป็นความสุขเฉพาะตัวตามคุณภาพชีวิตของแต่ละคนได้เป็นอย่างดี จึงนำไปสู่การจัดทำแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณที่มีความจำเพาะเจาะจง ด้วยเหตุที่มีการสะท้อนถึงความเป็นตัวตนที่แท้จริงจึงสามารถปฏิบัติตามแผนได้สำเร็จยิ่งขึ้น อีกทั้งประเด็นนี้ยังสามารถเชื่อมโยงเข้ากับงานวิจัยของ Guo, Cheng, Gibson, and Pantuosco (2019) ที่พบว่า พฤติกรรมการจัดสรรเวลาในชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์กับความสุขในลักษณะที่บ่งบอกความเป็นตัวของตัวเอง โดยผู้เกษียณอายุซึ่งใช้เวลาไปกับกิจกรรมที่ต้องเคลื่อนไหวร่างกายตามความสนใจส่วนตัว เช่น การออกกำลังกาย การเข้าสังคม การทำงานอาสาสมัคร มักรายงานระดับความสุขที่สูงกว่าผู้เกษียณอายุซึ่งใช้เวลาไปกับกิจกรรมที่ไม่ค่อยขยับตัว เช่น การดูโทรทัศน์อยู่ที่บ้าน ผลการวิจัยนี้ช่วยสนับสนุนคำอธิบายเรื่องความสุขของผู้สูงอายุเป็นความสุขเฉพาะตัวตามคุณภาพชีวิตของแต่ละคนได้เช่นกัน จึงนำไปสู่การวางแผนเพื่อวัยเกษียณที่มีความจำเพาะเจาะจงกับกิจกรรมประจำวันของผู้สูงอายุอย่างเหมาะสม

สรุป

การตีความเรื่องความสุขของผู้สูงอายุด้วยกรอบความคิดทางปรัชญาที่แตกต่างกัน ย่อมส่งผลต่อความสำเร็จในการวางแผนและปฏิบัติตามแผนเพื่อวัยเกษียณอย่างแตกต่างกันไป แนวคิดเรื่องความสุขของผู้สูงอายุตามแนวทางปรัชญาหลังนวยุคสายกลางเหมาะสมในการใช้ส่งเสริมการวางแผนเพื่อวัยเกษียณ เนื่องจากมีแนวทางว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอย่างมีความสุขคือสัญชาตญาณในเจตจำนง โดยมองความสุขของผู้สูงอายุในแง่มุมที่มุ่งสู่จุดหมายปลายทางอันเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของวัยเกษียณเป็นสำคัญ ส่งผลให้เห็นถึงหลักการเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตด้านอื่น ๆ นอกเหนือไปจากความสุขด้วย เช่น สุขภาวะ ความพึงพอใจกับชีวิต ความหมายในชีวิต การตระหนักถึงศักยภาพของชีวิต การตอบสนองความต้องการ ความรื่นรมย์ในชีวิต ความสงบสุข ทำให้ตระหนักว่าความสุขในช่วงเกษียณอายุนั้นมีทั้งที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับตัวเงิน จึงนำไปสู่การจัดทำงบประมาณการทางการเงินเพื่อวัยเกษียณที่มีเป้าหมายจำนวนเงินไม่มากจนเกินจำเป็น กระทั่งสามารถปฏิบัติตามแผนได้สำเร็จยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังมีแนวทางว่าความสุขของผู้สูงอายุเป็นความสุขเฉพาะตัวตามคุณภาพชีวิตของแต่ละคน ส่งผลให้มีการรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลและข้อสมมุติฐานในลักษณะที่เป็นเรื่องส่วนตัวและเฉพาะตัวจริง ๆ จึงนำไปสู่การจัดทำแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณที่มีความจำเพาะเจาะจง จนสามารถปฏิบัติตามได้จริงด้วยความเป็นตัวของตัวเอง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากข้อค้นพบที่ว่าแนวคิดเรื่องความสุขของผู้สูงอายุตามแนวทางปรัชญาหลังนวยุคสายกลางเหมาะสมในการใช้ส่งเสริมการวางแผนเพื่อวัยเกษียณ ดังนั้น หน่วยงานที่ส่งเสริมการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล เช่น สมาคมนักวางแผนการเงินไทย จำเป็นต้องตระหนักว่าการวางแผนเพื่อวัยเกษียณเป็นกระบวนการร่วมกันระหว่างผู้รับคำปรึกษาและนักวางแผนการเงิน พร้อมเน้นย้ำว่าการวางแผนเพื่อวัยเกษียณเพื่อให้ผู้สูงอายุมีความสุขควรมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นสำคัญ โดยความสุขในช่วงเกษียณอายุนั้นมีทั้งที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับตัวเงิน อีกทั้งความสุขของผู้สูงอายุแต่ละคนก็ล้วนแตกต่างกันไปตามการพัฒนาคุณภาพ

ชีวิตเฉพาะตัว นั่นหมายความว่า นักวางแผนการเงินควรปรับบทบาทจากผู้กำหนดแนวทางตายตัวมาเป็นผู้ร่วมออกแบบชีวิตที่ดีหลังเกษียณอายุ เพื่อให้นำไปสู่การจัดทำงบประมาณการทางการเงินเพื่อวัยเกษียณที่ไม่สูงจนเกินไป ร่วมกับการจัดทำแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณอย่างจำเพาะเจาะจง จนสามารถปฏิบัติตามแผนได้สำเร็จอย่างแท้จริง นอกจากนี้ รัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการออกนโยบายควรยกระดับยุทธศาสตร์ด้านการวางแผนเพื่อวัยเกษียณ พร้อมทั้งบูรณาการแนวคิดเรื่องความสุขและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอย่างหลากหลาย ผ่านนโยบายสาธารณะที่ส่งเสริมการมีบทบาทและการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในชุมชน รวมถึงการสร้างพื้นที่สำหรับการแสวงหาความหมายในบั้นปลายของชีวิต โดยไม่จำกัดความสำเร็จไว้ที่สวัสดิการทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว ทั้งนี้เพื่อสนับสนุนให้ผู้ต้องการวางแผนเพื่อวัยเกษียณได้เห็นภาพว่า การเป็นผู้สูงอายุในอนาคตนั้นสามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขจากการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยความต่อเนื่อง จากสภาพแวดล้อมและความสัมพันธ์ที่ดี รวมทั้งจากการปรับตัวต่อความเปลี่ยนแปลงได้อย่างยืดหยุ่น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไป ควรทำวิจัยเชิงปรัชญาที่เกี่ยวเนื่องต่อยอดจากการศึกษานี้ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

2.1 การตีความคุณค่าทางสุนทรียภาพในความชราตามแนวทางปรัชญาหลังนวยุคสายกลางเพื่อพิจารณาเชิงสุนทรียศาสตร์ถึงความเหมาะสมในการใช้ส่งเสริมการวางแผนเพื่อวัยเกษียณ

2.2 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสุขในวาระสุดท้ายของชีวิตกับการวางแผนมรดก เพื่อให้มีงานวิจัยที่ครอบคลุมการวางแผนทางการเงินด้านการถ่ายโอนความมั่งคั่ง ในผู้สูงอายุที่กำลังอยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านสำคัญ

References

Babazadeh, T., et al. (2025). Self-Efficacy, Self-Esteem, and Happiness in Older Adults: A Cross-Sectional Study. *PLOS One*, 20(3), 1–13.

Bunchua, K. (2012). *Problems and Solutions Concerning Education of Virtues and Ethic (Including Religious Morality) in Thailand: A Study from Samuel Huntington's Perspective*. (Research Report). Bangkok: Suan Sunandha Rajabhat University.

Department of Mental Health. (2015). *Five-Dimensional Happiness Manual for the Elderly*. (6th ed.). Nonthaburi: The Printing Agricultural Co-operative Federation of Thailand.

Ghadwan, A. S., Ahmad, W. M. W., & Hanifa, M. H. (2023). Financial Planning for Retirement: The Moderating Role of Government Policy. *SAGE Open*, 13(2), 1–16.

Glinskaya, E., Walker, T., & Wanniarachchi, T. (2021). *Caring for Thailand's Aging Population*. Washington, D.C.: World Bank Group.

Guo, T., Cheng, Y., Gibson, P., & Pantuosco, L. J. (2019). Time Allocations and Self-Reported Happiness of Retirees: An Exploratory Study. *Journal of Financial Planning*, 32(3), 38–47.

Ketkaew, C., et al. (2022). Towards Sustainable Retirement Planning of Wageworkers in Thailand: A Qualitative Approach in Behavioral Segmentation and Financial Pain Point Identification. *Risks*, 10(1), 1–30.

Layard, R., & Ward, G. (2020). *Can We Be Happier? Evidence and Ethics*. London: Pelican.

Leeuwen, K. M. V., et al. (2019). What Does Quality of Life Mean to Older Adults? A Thematic Synthesis. *PLOS One*, 14(3), 1–39.

Li, C., & Managi, S. (2023). Income Raises Human Well-Being Indefinitely, but Age Consistently Slashes It. *Scientific Reports*, 13, 1–21.

Liu, C., Bai, X., & Knapp, M. (2022). Multidimensional Retirement Planning Behaviors, Retirement Confidence, and Post-Retirement Health and Well-Being Among Chinese Older Adults in Hong Kong. *Applied Research in Quality of Life*, 17, 833–849.

Palacios, R., & Jain, H. (2021). *Pension Provision in Thailand*. Washington, D.C.: World Bank Group.

Segura, A., et al. (2023). The Subjective Perception of the Happiness of Older Adult Residents in Colombia. *Frontiers in Medicine*, 10, 1–11.

Sirikururattakorn, N., & Sonsuphap, R. (2024). The Elderly Society: The Financial Security Policy of Thailand. *National Defence Studies Institute Journal*, 15(1), 168–181.

Suwanna, T. (2021). The Financial Preparation for Pre-Retirement of Informal Labor in Bangkok and Metropolitan Area. *Humanities and Social Science Research Promotion Network Journal*, 4(2), 58–72.

Takaew, R. (2014). *The Meaning of "Dee-Ngam" in Thai Culture Context: An Analytic, Appreciative and Applicative Approaches*. (Doctoral Dissertation). Suan Sunandha Rajabhat University. Bangkok.

Thailand Securities Institute. (2010). *Financial Planning Curriculum: Module 4 – Retirement Planning*. Bangkok: n.p.

Ventegodt, S., Merrick, J., & Andersen, N. J. (2003). Quality of Life Theory I: The IQOL Theory: An Integrative Theory of the Global Quality of Life Concept. *The Scientific World Journal*, 3, 1030–1040.